

Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (veľká komora)

z 22. februára 2022*

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Právny štát – Nezávislosť súdnictva – Článok 19 ods. 1 druhý pododsek ZEÚ – Článok 47 Charty základných práv Európskej únie – Prednosť práva Únie – Neexistencia právomoci vnútroštátneho súdu preskúmať, či je v súlade s právom Únie vnútroštátna právna úprava, ktorá je podľa rozhodnutia ústavného súdu dotknutého členského štátu v súlade s ústavou – Disciplinárne stíhania“

Vo veci C-430/21,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím Curtea de Apel Craiova (Odvolací súd Craiova, Rumunsko) zo 7. júla 2021 a doručený Súdnemu dvoru 14. júla 2021, ktorý súvisí s konaním začatým na návrh:

RS

SÚDNY DVOR (veľká komora),

v zložení: predseda K. Lenaerts, podpredseda L. Bay Larsen (spravodajca), predsedovia komôr A. Arabadžiev, C. Lycourgos, E. Regan, S. Rodin, I. Ziemele a J. Passer, sudcovia F. Biltgen, P. G. Xuereb, N. Piçarra, L. S. Rossi, N. Wahl, D. Gratsias a M. L. Arastey Sahún,

generálny advokát: A. M. Collins,

tajomník: C. Di Bella, referent,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní z 23. novembra 2021,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

- rumunská vláda, v zastúpení: E. Gane, L. Lițu a L.-E. Bațagoi, splnomocnené zástupkyne, za právnej pomoci M. Manolache,
- belgická vláda, v zastúpení: L. Van den Broeck, M. Jacobs a C. Pochet, splnomocnené zástupkyne,
- holandská vláda, v zastúpení: M. K. Bulterman a J. Langer, splnomocnení zástupcovia,
- Európska komisia, v zastúpení: P. J. O. Van Nuffel, I. Rogalski a K. Herrmann, splnomocnení zástupcovia,

* Jazyk konania: rumunčina.

po vypočutí návrhov generálneho advokáta na pojednávaní z 20. januára 2022,

vyhlásil tento

Rozsudok

- 1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článku 2, článku 19 ods. 1 druhého pododseku ZEÚ a článku 47 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „Charta“).
- 2 Tento návrh bol podaný v rámci sťažnosti, ktorou RS napadol dĺžku trestného stíhania začatého na základe trestného oznámenia, ktoré podala jeho manželka.

Právny rámec

Rumunská ústava

- 3 Článok 148 ods. 2 a 4 Constituția României (rumunská Ústava) stanovuje:

„2. Ustanovenia Zmlúv o založení Európskej únie, ako aj ďalšie záväzné predpisy Spoločenstva majú po pristúpení prednosť pred odporujúcimi ustanoveniami vnútroštátnej právnej úpravy v súlade s ustanoveniami aktu o pristúpení.

...

4. Parlament, prezident Rumunska, vláda a súdna moc zaručujú plnenie záväzkov vyplývajúcich z aktu o pristúpení a z ustanovení odseku 2.“

Trestný poriadok

- 4 Článok 488¹ Codul de procedură penală (Trestný poriadok) stanovuje, že sťažnosť, ktorej cieľom je urýchlenie trestného konania, možno podať najskôr po roku od začatia trestného konania vo veciach, ktoré sa nachádzajú v štádiu takého konania.
- 5 Sudca pre veci týkajúce sa práv a slobôd alebo príslušný súd musí podľa článku 488⁶ tohto poriadku posúdiť primeranosť dĺžky trestného konania s prihliadnutím na súbor skutočností uvedených v tomto ustanovení.
- 6 Článok 488⁷ ods. 1 uvedeného poriadku stanovuje, že ak sudca pre veci týkajúce sa práv a slobôd považuje sťažnosť za dôvodnú, určí lehotu, v ktorej musí prokurátor vo veci rozhodnúť.

Zákon č. 303/2004

- 7 Článok 99 písm. ș) Legea nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor (zákon č. 303/2004 o sudcoch a prokurátoroch) z 28. júna 2004 (*Monitorul Oficial al României*, časť I, č. 826 z 13. septembra 2005) v znení uplatniteľnom na konanie vo veci samej (ďalej len „zákon č. 303/2004“) najmä uvádza, že nerespektovanie rozhodnutí Curtea Constituțională (Ústavný súd, Rumunsko) je disciplinárnym deliktom.

Vec sama a prejudiciálne otázky

- 8 Voči RS bolo vedené trestné konanie, ktoré vyústilo do jeho odsúdenia.
- 9 Dňa 1. apríla 2020 podala manželka RS trestné oznámenie, v ktorom uviedla najmä to, že v rámci tohto trestného konania sa prokurátor a dvaja sudcovia dopustili trestných činov nespravodlivého stíhania a zneužívania funkcie.
- 10 Vzhľadom na to, že toto trestné oznámenie sa týka najmä predstaviteľov justície, jeho preskúmanie patrí do právomoci Secția pentru Investigarea Infracțiunilor din Justiție (odbor prokuratúry poverený vyšetrovaním trestných činov spáchaných v súdnictve, ďalej len „OVTČS“) zriadeného v rámci Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție (Prokuratúra pri Najvyššom kasačnom a súdnom dvore, Rumunsko). Prokurátor OVTČS uznesením zo 14. apríla 2020 začal trestné stíhanie proti predstaviteľom justície, ktorých sa týka uvedené trestné oznámenie, pre trestné činy nespravodlivého stíhania a zneužitia funkcie.
- 11 Dňa 10. júna 2021 podal RS sťažnosť na vnútroštátny súd podľa článku 488¹ a nasl. Trestného poriadku, ktorou vytyka prieťahy v trestných konaniach začatých po uvedenom trestnom oznámení a navrhuje, aby tento súd určil lehotu, v ktorej musí prokurátor rozhodujúci o tom istom trestnom oznámení rozhodnúť.
- 12 Tento súd sa domnieva, že na účely rozhodnutia o tejto sťažnosti musí preskúmať vnútroštátnu právnu úpravu, ktorou bol zriadený OVTČS.
- 13 Tento súd však uvádza, že Súdny dvor už o otázkach týkajúcich sa tejto vnútroštátnej právnej úpravy rozhodol v rozsudku z 18. mája 2021, Asociația „Forumul Judecătorilor din România“ a i. (C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 a C-397/19, EU:C:2021:393).
- 14 Vnútroštátny súd zdôrazňuje, že z tohto rozsudku najmä vyplýva, že právo Únie, predovšetkým článok 2 a článok 19 ods. 1 druhý pododsek ZEÚ, sa má vykladať v tom zmysle, že bráni takej vnútroštátnej právnej úprave, ktorou sa zriaďuje špecializovaný odbor prokuratúry s výlučnou právomocou na vyšetrovanie trestných činov spáchaných sudcami a prokurátormi, ak vytvorenie tohto odboru nie je odôvodnené objektívnymi a skutočnými požiadavkami súvisiacimi s riadnym výkonom spravodlivosti a nie je spojené s osobitými zárukami. Tieto záruky musia na jednej strane umožniť vylúčiť akékoľvek riziko, že by sa tento odbor využíval ako nástroj politickej kontroly činnosti týchto sudcov a prokurátorov, ktorý môže ohroziť ich nezávislosť, a na druhej strane zabezpečiť vykonávanie tejto právomoci voči sudcom a prokurátorom v plnom súlade s požiadavkami vyplývajúcimi z článkov 47 a 48 Charty.
- 15 Vnútroštátny súd okrem toho uvádza, že v bode 7 výroku uvedeného rozsudku Súdny dvor rozhodol, že zásada prednosti práva Únie sa má vykladať v tom zmysle, že bráni takej ústavnoprávnej úprave členského štátu, ako ju vykladá jeho ústavný súd, podľa ktorej súd nižšieho stupňa nemôže z vlastnej iniciatívy neuplatniť vnútroštátne ustanovenie, ktoré patrí do pôsobnosti rozhodnutia Komisie 2006/928/ES z 13. decembra 2006, ktorým sa zriaďuje mechanizmus na zaistenie spolupráce a overovania pokroku v Rumunsku na účely osobitných referenčných kritérií v oblastiach reformy súdnictva a boja proti korupcii (Ú. v. EÚ L 354, 2006, s. 56), ak sa vzhľadom na rozsudok Súdneho dvora domnieva, že toto ustanovenie je v rozpore s týmto rozhodnutím alebo s článkom 19 ods. 1 druhým pododsekom ZEÚ.

- 16 Vnútroštátny súd všeobecnejšie odkazuje na ustálenú judikatúru Súdneho dvora, podľa ktorej je každý vnútroštátny sudca povinný neuplatniť v spore, o ktorom rozhoduje, žiadne vnútroštátne ustanovenie, ktoré je v rozpore s ustanovením práva Únie s priamym účinkom, ako aj na záväznú povahu rozsudkov vydaných Súdnym dvorom v prejudiciálnom konaní.
- 17 V tejto súvislosti vnútroštátny súd spresňuje, že článok 148 ods. 2 a 4 rumunskej Ústavy stanovuje prednosť pravidiel práva Únie.
- 18 Tento súd však uvádza, že Curtea Constituțională (Ústavný súd) rozsudkom č. 390/2021 z 8. júna 2021 zamietol ako neodôvodnenú námietku, podľa ktorej sú viaceré ustanovenia právnej úpravy upravujúcej OVTČS protiústavné.
- 19 V tomto rozsudku Curtea Constituțională (Ústavný súd) najskôr najmä spresnil, že keďže prednosť priznaná právu Únie je v rumunskom právnom poriadku obmedzená požiadavkou rešpektovania vnútroštátnej ústavnej identity, prináleží mu, aby na rumunskom území zabezpečil prednosť rumunskej Ústavy. Domnieva sa preto, že hoci je všeobecný súd oprávnený preskúmať súlad ustanovení vnútroštátnej právnej úpravy s právom Únie, tento súd nie je oprávnený preskúmať, či je v súlade s právom Únie vnútroštátne ustanovenie, ktorého súlad s článkom 148 rumunskej Ústavy konštatoval Curtea Constituțională (Ústavný súd).
- 20 Okrem toho podľa Curtea Constituțională (Ústavný súd) bod 7 výroku rozsudku z 18. mája 2021, Asociația „Forumul Judecătorilor din România“ a i. (C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 a C-397/19, EU:C:2021:393), nemá oporu v rumunskej Ústave. Zatiaľ čo totiž článok 148 rumunskej Ústavy zakotvuje prednosť práva Únie pred ustanoveniami vnútroštátnej právnej úpravy, ktoré sú s ním v rozpore, správy vypracované na základe rozhodnutia 2006/928 nepredstavujú z hľadiska svojho obsahu a účinkov pravidlá práva Únie, ktoré by mal vnútroštátny súd prednostne uplatniť, a zároveň neuplatniť nezlučiteľné vnútroštátne predpisy.
- 21 Curtea Constituțională (Ústavný súd) napokon v tom istom rozsudku č. 390/2021 z 8. júna 2021 spresnil, že ak by určité súdy z vlastnej iniciatívy neuplatnili vnútroštátne ustanovenia, ktoré sú podľa nich v rozpore s právom Únie, zatiaľ čo iné súdy by rovnaké ustanovenia uplatnili, pretože by ich považovali za zlučiteľné s týmto právom, bola by vážne narušená právna istota, čo by viedlo k porušeniu zásady právneho štátu.
- 22 V tejto súvislosti sa vnútroštátny súd domnieva, že na to, aby rozhodol, či je oprávnený preskúmať súlad právnej úpravy, ktorou bol zriadený OVTČS, s právom Únie, je potrebné určiť, či má rešpektovať judikatúru Curtea Constituțională (Ústavný súd), ako stanovuje rumunské právo, alebo judikatúrou Súdneho dvora.
- 23 Okrem toho vnútroštátny súd uvádza, že v prípade, že by pri posudzovaní zlučiteľnosti tejto právnej úpravy s právom Únie rozhodol, že bude rešpektovať judikatúru Súdneho dvora, proti dotknutým sudcom by mohlo byť začaté disciplinárne konanie a prípadne by im mohol byť pozastavený výkon ich funkcií vzhľadom na to, že nerešpektovanie rozhodnutia Curtea Constituțională (Ústavný súd) predstavuje podľa rumunského práva disciplinárny delikt. Vnútroštátny súd vyjadruje pochybnosti o tom, či je s právom Únie, predovšetkým so zásadou nezávislosti sudcov, zlučiteľná vnútroštátna právna úprava umožňujúca uložiť disciplinárne sankcie sudcovi, ktorý podľa zásady prednosti práva Únie preskúmal súlad vnútroštátneho ustanovenia s týmto právom v rozpore s nálezom ústavného súdu dotknutého členského štátu.

- 24 Navyše z informácií, ktoré sa objavili v tlači, a z údajov, ktoré má k dispozícii Curtea de Apel Pitești (Odvolací súd Pitești, Rumunsko), vyplýva, že proti sudcovi, ktorý sa v rámci konania podobného konaniu, o ktoré ide vo veci samej, domnieval, že rumunská právna úprava, ktorou bol zriadený OVTČS, je v rozpore s právom Únie, už bolo začaté disciplinárne konanie. Podľa vnútroštátneho súdu je však zlučiteľnosť takéhoto disciplinárneho konania s právom Únie pochybná.
- 25 Za týchto podmienok Curtea de Apel Craiova (Odvolací súd Craiova, Rumunsko) rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:
- „1. Bráni zásada nezávislosti súdov zakotvená v článku 19 ods. 1 druhom pododseku ZEÚ v spojení s ustanoveniami článku 2 ZEÚ a článku 47 [Charty] vnútroštátnemu ustanoveniu, akým je ustanovenie článku 148 ods. 2 Ústavy Rumunska, ako ho vykladá Curtea Constituțională (Ústavný súd...) vo svojom rozhodnutí č. 390/2021 [z 8. júna 2021], podľa ktorého vnútroštátne súdy nie sú oprávnené skúmať súlad vnútroštátnych ustanovení s ustanoveniami práva Únie, pokiaľ o súlade predmetných vnútroštátnych ustanovení s Ústavou rozhodol Curtea Constituțională (Ústavný súd)?
 2. Bráni zásada nezávislosti súdov zakotvená v článku 19 ods. 1 druhom pododseku ZEÚ v spojení s ustanoveniami článku 2 ZEÚ a článku 47 [Charty] vnútroštátnemu ustanoveniu, akým je ustanovenie článku 99 písm. §) [zákona č. 303/2004], ktoré umožňuje začať voči sudcom disciplinárne konanie a uložiť im disciplinárne sankcie za nerešpektovanie nálezu Curtea Constituțională (Ústavný súd) v prípade, že sudca je povinný [uprednostniť právo Únie] pred odôvodnením rozhodnutia Curtea Constituțională (Ústavný súd), t. j. vnútroštátnemu ustanoveniu, ktoré dotknutého sudcu pripravuje o právomoc uplatniť rozsudok Súdneho dvora..., ktorý považuje za prednostný?
 3. Bráni zásada nezávislosti súdov zakotvená v článku 19 ods. 1 druhom pododseku ZEÚ v spojení s ustanoveniami článku 2 ZEÚ a článku 47 [Charty] vnútroštátnej súdnej praxi, ktorá sudcom pod hrozbou disciplinárnych následkov zakazuje uplatňovať judikatúru Súdneho dvora... v trestných veciach, akou je konanie o sťažnosti na prieťahy v trestnom konaní podľa článku 488¹ [Trestného poriadku]?“

O konaní na Súdnom dvore

- 26 Vnútroštátny súd požiadal Súdny dvor, aby bol tento návrh na začatie prejudiciálneho konania prejednaný v naliehavom prejudiciálnom konaní alebo subsidiárne v skrátrenom konaní podľa článku 23a Štatútu Súdneho dvora Európskej únie.
- 27 Vnútroštátny súd na podporu tejto žiadosti uviedol, že vec, ktorá je základom prejednávaneho návrhu na začatie prejudiciálneho konania, sa týka vážneho ohrozenia nezávislosti rumunských súdov a že neistota súvisiaca s vnútroštátnou právnou úpravou, o ktorú ide vo veci samej, môže mať vplyv na fungovanie systému justičnej spolupráce vytvoreného mechanizmom návrhu na začatie prejudiciálneho konania upraveným v článku 267 ZFEÚ.
- 28 Po prvé, pokiaľ ide o žiadosť o uplatnenie naliehavého prejudiciálneho konania, prvá komora Súdneho dvora 30. júla 2021 na návrh sudcu spravodajcu a po vypočutí generálneho advokáta rozhodla, že tejto žiadosti nevyhovie.

- 29 Po druhé, pokiaľ ide o žiadosť o uplatnenie skráteného konania, treba pripomenúť, že článok 105 ods. 1 Rokovacieho poriadku Súdneho dvora stanovuje, že na návrh vnútroštátneho súdu alebo výnimočne i bez návrhu môže predseda Súdneho dvora, ak si povaha veci vyžaduje jej prejednanie bez zbytočného odkladu, po vypočutí sudcu spravodajcu a generálneho advokáta rozhodnúť, že o návrhu na začatie prejudiciálneho konania sa rozhodne v skrátenom konaní.
- 30 Dňa 12. augusta 2021 predseda Súdneho dvora po vypočutí sudcu spravodajcu a generálneho advokáta rozhodol vyhovieť žiadosti, aby sa o tomto návrhu na začatie prejudiciálneho konania rozhodlo v skrátenom konaní.
- 31 Pokiaľ totiž vec vyvoláva vážne pochybnosti, ktoré sa týkajú základných otázok vnútroštátneho ústavného práva a práva Únie, môže byť s prihliadnutím na osobitné okolnosti takejto veci nevyhnutné prejednať danú vec bez zbytočného odkladu v súlade s článkom 105 ods. 1 Rokovacieho poriadku (uznesenie predsedu Súdneho dvora z 19. októbra 2018, *Wightman* a i., C-621/18, neuvěřený, EU:C:2018:851, bod 10 a citovaná judikatúra).
- 32 No vzhľadom na zásadný význam, ktorý pre Rumunsko a právny poriadok Únie majú otázky týkajúce sa vzťahov medzi všeobecnými súdmi a ústavným súdom tohto členského štátu, a otázky týkajúce sa zásady nezávislosti sudcov a prednosti práva Únie, ktoré nastoluje prejednávaná vec, môže čo najrýchlejšia odpoveď Súdneho dvora odstrániť vážne neistoty, ktorým čelí vnútroštátny súd, čo odôvodňuje prejednanie tejto veci za podmienok definovaných v článku 105 ods. 1 Rokovacieho poriadku.

O prejudiciálnych otázkach

O prvej otázke

- 33 Svojou prvou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa má článok 19 ods. 1 druhý pododsek ZEÚ v spojení s článkom 2 ZEÚ a článkom 47 Charty vykladať v tom zmysle, že bráni takej vnútroštátnej právnej úprave alebo praxi, z ktorej vyplýva, že všeobecné súdy členského štátu nie sú oprávnené preskúmať, či je s právom Únie zlučiteľná vnútroštátna právna úprava, o ktorej ústavný súd tohto členského štátu rozhodol, že je v súlade s vnútroštátnym ústavným ustanovením, ktoré ukladá povinnosť rešpektovať zásadu prednosti práva Únie.
- 34 Na úvod, pokiaľ sa prvá otázka týka výkladu článku 47 Charty, treba zdôrazniť, že predpokladom priznania práva na účinný prostriedok nápravy v danom posudzovanom prípade je, že osoba, ktorá ho uplatňuje, sa dovoľáva práv alebo slobôd zaručených právom Únie [pozri v tomto zmysle rozsudky zo 6. októbra 2020, *État luxembourgeois* (Právo na opravný prostriedok proti žiadostiam o informácie v oblasti daní)), C-245/19 a C-246/19, EU:C:2020:795, bod 55, a z 20. apríla 2021, *Repubblica*, C-896/19, EU:C:2021:311, bod 41] alebo že je proti tejto osobe vedené stíhanie, ktoré predstavuje výkon práva Únie v zmysle článku 51 ods. 1 Charty (pozri v tomto zmysle rozsudok z 21. decembra 2021, *Euro Box Promotion* a i., C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 a C-840/19, EU:C:2021:1034, bod 204).
- 35 Z návrhu na začatie prejudiciálneho konania však nevyplýva, že by sa RS dovoľával práva, ktoré mu priznáva ustanovenie práva Únie, ani že by voči nemu bolo vedené stíhanie, ktoré predstavuje výkon práva Únie.
- 36 Za týchto podmienok sa článok 47 Charty ako taký na vec samu neuplatní.

- 37 Za súčasných okolností, keďže článok 19 ods. 1 druhý pododsek ZEÚ ukladá všetkým členským štátom povinnosť stanoviť v oblastiach, na ktoré sa vzťahuje právo Únie, prostriedky nápravy potrebné na zabezpečenie účinnej súdnej ochrany najmä v zmysle článku 47 Charty, toto posledné uvedené ustanovenie sa musí na účely výkladu článku 19 ods. 1 druhého pododseku ZEÚ náležite zohľadniť (rozsudok z 20. apríla 2021, Repubblika, C-896/19, EU:C:2021:311, bod 45 a citovaná judikatúra).
- 38 Pokiaľ ide o vzťahy medzi všeobecnými súdmi a ústavným súdom členského štátu, ktoré sú predmetom prvej otázky, treba pripomenúť, že ak organizácia súdnictva v členských štátoch, vrátane zriadenia, zloženia a fungovania ústavného súdu, patrí do právomoci týchto štátov, pri výkone tejto právomoci sú členské štáty povinné dodržiavať povinnosti, ktoré im vyplývajú z práva Únie, predovšetkým z článkov 2 a 19 ZEÚ [pozri v tomto zmysle rozsudky z 24. júna 2019, Komisia/Poľsko (Nezávislosť Najvyššieho súdu), C-619/18, EU:C:2019:531, bod 52, a z 21. decembra 2021, Euro Box Promotion a i., C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 a C-840/19, EU:C:2021:1034, bod 216].
- 39 Pokiaľ ide o povinnosti vyplývajúce z článku 19 ZEÚ, treba zdôrazniť, že toto ustanovenie, ktoré konkretizuje hodnotu právneho štátu uvedenú v článku 2 ZEÚ, zveruje vnútroštátnym súdom a Súdnemu dvoru úlohu zaručiť plné uplatňovanie práva Únie vo všetkých členských štátoch, ako aj súdnu ochranu, ktorá jednotlivcom z tohto práva vyplýva [rozsudky z 24. júna 2019, Komisia/Poľsko (Nezávislosť Najvyššieho súdu), C-619/18, EU:C:2019:531, bod 47, a z 21. decembra 2021, Euro Box Promotion a i., C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 a C-840/19, EU:C:2021:1034, bod 217].
- 40 Aby bola táto ochrana zaručená, každý členský štát musí v súlade s ustálenou judikatúrou podľa článku 19 ods. 1 druhého pododseku ZEÚ zabezpečiť, aby orgány, ktoré musia ako „súdy“ v zmysle vymedzenom právom Únie rozhodovať o otázkach týkajúcich sa uplatňovania alebo výkladu tohto práva a ktoré tak patria do jeho systému prostriedkov nápravy v oblastiach, na ktoré sa vzťahuje právo Únie, splňali požiadavky na účinnú súdnu ochranu, najmä požiadavku nezávislosti (pozri v tomto zmysle rozsudok z 21. decembra 2021, Euro Box Promotion a i., C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 a C-840/19, EU:C:2021:1034, body 220 a 221 a citovanú judikatúru).
- 41 Požiadavka nezávislosti súdov, ktorá vyplýva z článku 19 ods. 1 druhého pododseku ZEÚ, má dva aspekty. Prvý, vonkajší aspekt, vyžaduje, aby dotknutý orgán vykonával svoje funkcie samostatne, nikomu hierarchicky nepodliehal, ani nebol podriadený a od nikoho neprijímal príkazy alebo inštrukcie, bez ohľadu na ich pôvod, čím je chránený pred vonkajšími zásahmi alebo tlakmi, ktoré by mohli ohroziť nezávislosť rozhodovania jeho členov a ovplyvniť ich rozhodnutia. Druhý, vnútorný aspekt, súvisí s pojmom nestrannosť a týka sa rovnakého odstupu od účastníkov konania a ich príslušných záujmov vo vzťahu k predmetu sporu. Tento aspekt vyžaduje rešpektovanie objektívnosti a neexistenciu akéhokoľvek záujmu na vyriešení sporu mimo striktného uplatnenia právneho predpisu [pozri v tomto zmysle rozsudky z 24. júna 2019, Komisia/Poľsko (Nezávislosť Najvyššieho súdu), C-619/18, EU:C:2019:531, body 72 a 73, a z 21. decembra 2021, Euro Box Promotion a i., C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 a C-840/19, EU:C:2021:1034, bod 224].
- 42 V súlade so zásadou delby moci, ktorou sa vyznačuje fungovanie právneho štátu, nezávislosť súdov musí byť zaručená najmä vo vzťahu k zákonodarnej a výkonnej moci [rozsudky z 19. novembra 2019, A. K. a i. (Nezávislosť disciplinárneho senátu Najvyššieho súdu), C-585/18, C-624/18 a C-625/18, EU:C:2019:982, bod 124, ako aj z 21. decembra 2021, Euro Box Promotion a i., C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 a C-840/19, EU:C:2021:1034, bod 228].

- 43 Ako však bolo pripomenuté v bode 38 vyššie, pokiaľ ide o organizáciu súdnictva, článok 2 a článok 19 ods. 1 druhý pododsek ZEÚ ani žiadne iné ustanovenie práva Únie neukladajú členským štátom povinnosť zvoliť si presný ústavný model upravujúci vzťahy a vzájomné pôsobenie medzi jednotlivými zložkami štátnej moci, najmä pokiaľ ide o definíciu a vymedzenie ich právomocí. Podľa článku 4 ods. 2 ZEÚ Únia totiž rešpektuje národnú identitu členských štátov obsiahnutú v ich základných politických a ústavných systémoch. Členské štáty sú však pri výbere svojho ústavného modelu povinné rešpektovať najmä požiadavku nezávislosti súdov, ktorá vyplýva z týchto ustanovení práva Únie (pozri v tomto zmysle rozsudok z 21. decembra 2021, Euro Box Promotion a i., C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 a C-840/19, EU:C:2021:1034, bod 229 a citovanú judikatúru).
- 44 Za týchto podmienok článok 2 a článok 19 ods. 1 druhý pododsek ZEÚ, ako aj rozhodnutie 2006/928 nebránia takej vnútroštátnej právnej úprave alebo praxi, podľa ktorej sú rozhodnutia ústavného súdu pre všeobecné súdy záväzné za predpokladu, že vnútroštátne právo zaručuje nezávislosť tohto ústavného súdu najmä vo vzťahu k zákonodarnej a výkonnej moci, ako si to tieto ustanovenia vyžadujú. Naopak, ak vnútroštátne právo nezaručuje túto nezávislosť, tieto ustanovenia práva Únie bránia takej vnútroštátnej právnej úprave alebo praxi, keďže takýto ústavný súd nemôže zabezpečiť účinnú súdnu ochranu, ktorú vyžaduje článok 19 ods. 1 druhý pododsek ZEÚ (pozri v tomto zmysle rozsudok z 21. decembra 2021, Euro Box Promotion a i., C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 a C-840/19, EU:C:2021:1034, bod 230).
- 45 Z vyššie uvedeného vyplýva, že článok 19 ods. 1 druhý pododsek ZEÚ s výhradou vyjadrenou v predchádzajúcom bode nebráni takej vnútroštátnej právnej úprave alebo praxi, ktorá stanovuje, že všeobecné súdy členského štátu sú podľa vnútroštátneho ústavného práva viazané rozhodnutím ústavného súdu tohto členského štátu, ktorý konštatoval, že vnútroštátna právna úprava je v súlade s ústavou uvedeného členského štátu.
- 46 Neplatí to však v prípade, ak uplatnenie takejto právnej úpravy alebo takejto praxe znamená vylúčenie akejkoľvek právomoci týchto všeobecných súdov posudzovať, či je s právom Únie zlučiteľná vnútroštátna právna úprava, o ktorej ústavný súd tohto členského štátu rozhodol, že je v súlade s vnútroštátnym ústavným ustanovením, ktoré stanovuje prednosť práva Únie.
- 47 Súdny dvor totiž vo svojej ustálenej judikatúre týkajúcej sa Zmluvy o EHS rozhodol, že Zmluva Spoločenstva, na rozdiel od bežných medzinárodných zmlúv, ustanovili nový vlastný právny poriadok, ktorý je začlenený do právneho systému členských štátov v čase nadobudnutia účinnosti Zmlúv a ktorý je pre ich súdy záväzný. V oblastiach definovaných Zmluvami obmedzili členské štáty svoje zvrchované práva v prospech tohto nového právneho poriadku s vlastnými inštitúciami a ktorého subjektmi sú nielen členské štáty, ale aj ich štátni príslušníci (pozri v tomto zmysle rozsudky z 5. februára 1963, van Gend & Loos, 26/62, EU:C:1963:1, s. 23; z 15. júla 1964, Costa, 6/64, EU:C:1964:66, s. 1158 a 1159, a z 21. decembra 2021, Euro Box Promotion a i., C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 a C-840/19, EU:C:2021:1034, bod 245).
- 48 Súdny dvor v rozsudku z 15. júla 1964, Costa (6/64, EU:C:1964:66, s. 1158 až 1160), rozhodol, že skutočnosť, že Zmluva o EHS zaviedla vlastný právny poriadok, ktorý členské štáty prijali na základe reciprocity, má za následok to, že tieto členské štáty nemôžu voči uvedenému právnomu poriadku presadiť neskoršie jednostranné opatrenie, ani sa nemôžu odvolávať na akékoľvek pravidlá vnútroštátneho práva, ktoré sú v rozpore s právom vyplývajúcim zo Zmluvy o EHS bez toho, aby toto právo nestratilo svoju povahu práva Spoločenstva, a bez toho, aby sa spochybnil právny základ samotného Spoločenstva. Okrem toho Súdny dvor zdôraznil, že výkonná moc práva Spoločenstva sa nemôže meniť v jednotlivých štátoch v prospech neskoršej vnútroštátnej

právnej úpravy bez toho, aby nebolo ohrozené uskutočňovanie cieľov Zmluvy o EHS a aby nebola vyvolaná diskriminácia na základe štátnej príslušnosti, ktorú táto Zmluva zakazuje (rozsudok z 21. decembra 2021, Euro Box Promotion a i., C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 a C-840/19, EU:C:2021:1034, bod 246).

- 49 Tieto základné charakteristiky právneho poriadku Únie a význam rešpektu, ktorý mu prináleží, navyše potvrdila jednohlasná ratifikácia Zmlúv, ktorými sa mení a dopĺňa Zmluva o EHS, a najmä Lisabonskej zmluvy. Pri jej prijímaní totiž konferencia zástupcov vlád členských štátov výslovne pripomenula vo svojom vyhlásení č. 17 týkajúcom sa prednosti a pripojenom k záverečnému aktu medzivládnej konferencie, ktorá prijala Lisabonskú zmluvu (Ú. v. EÚ C 326, 2012, s. 346), že „v súlade s ustálenou judikatúrou Súdneho dvora majú Zmluvy a právo prijaté Úniou na základe Zmlúv prednosť pred právom členských štátov za podmienok ustanovených v [tejto] judikatúre“ (pozri v tomto zmysle rozsudok z 21. decembra 2021, Euro Box Promotion a i., C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 a C-840/19, EU:C:2021:1034, bod 248).
- 50 Po nadobudnutí účinnosti Lisabonskej zmluvy Súdny dvor ustáleno potvrdil predchádzajúcu judikatúru týkajúcu sa zásady prednosti práva Únie, ktorá ukladá všetkým orgánom členských štátov povinnosť priznať plný účinok jednotlivým normám Únie, pričom právo členských štátov nemôže mať vplyv na účinok priznaný týmto jednotlivým normám na území uvedených štátov (rozsudok z 21. decembra 2021, Euro Box Promotion a i., C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 a C-840/19, EU:C:2021:1034, bod 250 a citovaná judikatúra).
- 51 Z tejto judikatúry vyplýva, že odvolávanie sa členského štátu na ustanovenia vnútroštátneho práva, hoci aj ústavnej povahy, nemôže podľa zásady prednosti práva Únie zasahovať do jednoty a účinnosti práva Únie. V súlade s ustálenou judikatúrou sú totiž účinky spojené so zásadou prednosti práva Únie záväzné pre všetky orgány členského štátu, pričom tomu najmä nemôžu brániť vnútroštátne ustanovenia, vrátane tých ústavných (rozsudky zo 17. decembra 1970, Internationale Handelsgesellschaft, 11/70, EU:C:1970:114, bod 3, a z 21. decembra 2021, Euro Box Promotion a i., C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 a C-840/19, EU:C:2021:1034, bod 251).
- 52 Keďže Súdny dvor má výlučnú právomoc poskytnúť konečný výklad práva Únie (pozri v tomto zmysle rozsudok z 2. septembra 2021, Moldavská republika, C-741/19, EU:C:2021:655, bod 45), prináleží mu, aby pri výkone tejto právomoci spresnil pôsobnosť zásady prednosti práva Únie v súvislosti s relevantnými ustanoveniami tohto práva, takže táto pôsobnosť nemôže závisieť od výkladu ustanovení vnútroštátneho práva ani od výkladu ustanovení práva Únie, ktorý vykoná vnútroštátny súd a ktorý nezodpovedá výkladu Súdneho dvora (pozri v tomto zmysle rozsudok z 21. decembra 2021, Euro Box Promotion a i., C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 a C-840/19, EU:C:2021:1034, bod 254).
- 53 V tejto súvislosti treba predovšetkým pripomenúť, že v prípade nemožnosti vyložiť vnútroštátnu právnu úpravu v súlade s požiadavkami práva Únie zásada prednosti práva Únie vyžaduje, aby vnútroštátny súd, ktorý je v rámci svojej právomoci poverený uplatňovať ustanovenia práva Únie, zabezpečil plný účinok požiadaviek tohto práva v spore, o ktorom rozhoduje, pričom v prípade potreby z vlastnej iniciatívy neuplatní akúkoľvek vnútroštátnu právnu úpravu alebo prax, hoci aj časovo následnú, ktorá je v rozpore s ustanovením práva Únie, ktoré má priamy účinok, a to bez toho, aby musel požiadať alebo vyčkať na predchádzajúce zrušenie tejto vnútroštátnej právnej úpravy alebo praxe zákonodarnou cestou alebo akýmkoľvek iným ústavným postupom (pozri v tomto zmysle rozsudky z 9. marca 1978, Simmenthal, 106/77, EU:C:1978:49, bod 24;

z 24. júna 2019, Popławski, C-573/17, EU:C:2019:530, body 61 a 62, a z 21. decembra 2021, Euro Box Promotion a i., C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 a C-840/19, EU:C:2021:1034, bod 252).

- 54 Ako bolo pripomenuté v bode 39 vyššie, dodržiavanie tejto povinnosti plne uplatňovať všetky ustanovenia práva Únie s priamym účinkom sa musí považovať za nevyhnutné na zaručenie plného uplatňovania práva Únie vo všetkých členských štátoch, ako to vyžaduje článok 19 ods. 1 ZEÚ.
- 55 Dodržiavanie uvedenej povinnosti je rovnako nevyhnutné na zaručenie rovnosti členských štátov pred Zmluvami, čo vylučuje možnosť uplatniť voči právnomu poriadku Únie jednostranné opatrenie akéhokoľvek druhu (pozri v tomto zmysle rozsudok z 21. decembra 2021, Euro Box Promotion a i., C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 a C-840/19, EU:C:2021:1034, bod 249), a je vyjadrením zásady lojálnej spolupráce uvedenej v článku 4 ods. 3 ZEÚ, ktorá vyžaduje neuplatnenie akéhokoľvek ustanovenia vnútroštátnej právnej úpravy, ktoré by prípadne bolo v rozpore s právom Únie, bez ohľadu na to, či bolo prijaté pred pravidlom práva Únie, ktoré má priamy účinok, alebo po ňom (pozri v tomto zmysle rozsudky z 8. septembra 2010, Winner Wetten, C-409/06, EU:C:2010:503, bod 55, a z 21. januára 2021, Whiteland Import Export, C-308/19, EU:C:2021:47, bod 31).
- 56 V prejednávanej veci sa vnútroštátny súd na to, aby mohol rozhodnúť vo veci samej, domnieva, že musí posúdiť zlučiteľnosť vnútroštátnej právnej úpravy, ktorou bol zriadený OVTČS, s článkom 19 ods. 1 druhým pododsekom ZEÚ a s osobitnými referenčnými kritériami v oblastiach reformy súdnictva a boja proti korupcii uvedenými v prílohe rozhodnutia 2006/928.
- 57 Za týchto podmienok treba na jednej strane pripomenúť, že Súdny dvor už mal príležitosť rozhodnúť, že takáto vnútroštátna právna úprava patrí do pôsobnosti rozhodnutia 2006/928 a že v dôsledku toho musí dodržiavať požiadavky vyplývajúce z práva Únie, predovšetkým z článku 2 a článku 19 ods. 1 ZEÚ (pozri v tomto zmysle rozsudok z 18. mája 2021, Asociația „Forumul Judecătorilor din România“ a i., C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 a C-397/19, EU:C:2021:393, body 183 a 184).
- 58 Na druhej strane tak článok 19 ods. 1 druhý pododsek ZEÚ, ako aj kritériá uvedené v bode 56 vyššie sú formulované jasne a presne a nie sú spojené so žiadnou podmienkou, takže majú priamy účinok (pozri v tomto zmysle rozsudky z 18. mája 2021, Asociația „Forumul Judecătorilor din România“ a i., C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 a C-397/19, EU:C:2021:393, body 249 a 250, a z 21. decembra 2021, Euro Box Promotion a i., C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 a C-840/19, EU:C:2021:1034, bod 253).
- 59 Z toho vyplýva, že v prípade nemožnosti vyložiť vnútroštátne ustanovenia v súlade s uvedeným ustanovením alebo uvedenými kritériami musia rumunské všeobecné súdy z vlastnej iniciatívy upustiť od uplatnenia týchto vnútroštátnych ustanovení.
- 60 V tejto súvislosti treba uviesť, že podľa relevantného vnútroštátneho právneho rámca, ako ho opisuje vnútroštátny súd, majú tieto všeobecné súdy v zásade právomoc posúdiť súlad rumunských právnych ustanovení s týmito normami práva Únie bez potreby obrátiť sa na tento účel na vnútroštátny ústavný súd.

- 61 Z návrhu na začatie prejudiciálneho konania však vyplýva, že táto právomoc týmto všeobecným súdom neprináleží, ak vnútroštátny ústavný súd rozhodol, že dotknuté právne ustanovenia sú v súlade s vnútroštátnym ústavným ustanovením stanovujúcim prednosť práva Únie, pretože dané súdy sú povinné rešpektovať takýto rozsudok tohto ústavného súdu.
- 62 V tejto súvislosti treba pripomenúť, že právomoc urobiť v okamihu uplatnenia práva Únie všetko, čo je potrebné na vylúčenie uplatnenia vnútroštátnej právnej úpravy alebo praxe, ktoré môžu znemožniť plnú účinnosť noriem tohto práva s priamym účinkom, je neoddeliteľnou súčasťou úlohy súdu Únie, ktorá prináleží vnútroštátnemu súdu poverenému v rámci svojej právomoci uplatňovaním týchto noriem, takže výkon tejto právomoci predstavuje záruku nevyhnutnú pre nezávislosť súdov, ktorá vyplýva z článku 19 ods. 1 druhého pododseku ZFEÚ (pozri v tomto zmysle rozsudok z 21. decembra 2021, Euro Box Promotion a i., C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 a C-840/19, EU:C:2021:1034, bod 257).
- 63 Akákoľvek vnútroštátna právna úprava alebo prax, ktorá by mohla oslabiť účinnosť práva Únie tým, že príslušnému súdu, ktorý uplatňuje toto právo, nepriznáva ani vo chvíli tohto uplatnenia právomoc, aby urobil všetko, čo je nevyhnutné na neuplatnenie vnútroštátneho ustanovenia alebo praxe, ktoré môžu znemožniť plnú účinnosť noriem práva Únie s priamym účinkom, sú nezlučiteľné s požiadavkami, ktoré sú podstatou práva Únie (pozri v tomto zmysle rozsudky z 9. marca 1978, Simmenthal, 106/77, EU:C:1978:49, bod 22, a z 21. decembra 2021, Euro Box Promotion a i., C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 a C-840/19, EU:C:2021:1034, bod 258). O takýto prípad by išlo vtedy, ak by riešenie rozporu medzi ustanovením práva Únie a vnútroštátnym zákonom bolo vyhradené inému orgánu ako súdu zabezpečujúcemu aplikáciu práva Únie, ktorý disponuje vlastnou voľnou úvahou (pozri v tomto zmysle rozsudky z 9. marca 1978, Simmenthal, 106/77, EU:C:1978:49, bod 23, a z 22. júna 2010, Melki a Abdeli, C-188/10 a C-189/10, EU:C:2010:363, bod 44).
- 64 Okrem toho treba pripomenúť, že podľa ustálenej judikatúry je cieľom mechanizmu návrhu na začatie prejudiciálneho konania zavedeného článkom 267 ZFEÚ zabezpečiť, aby malo právo Únie za každých okolností vo všetkých členských štátoch rovnaký účinok, a tým predísť rozdielom v jeho výklade, ktorý majú vnútroštátne súdy uplatňovať a toto uplatnenie zabezpečiť. Na tento účel uvedený článok poskytuje vnútroštátnemu súdu prostriedok na odstránenie ťažkostí, ktoré môžu vzniknúť pri presadzovaní požiadavky, aby právo Únie v rámci súdnych systémov členských štátov nadobudlo plný účinok. Vnútroštátne súdy tak majú veľmi široké oprávnenie alebo dokonca povinnosť obrátiť sa na Súdny dvor, pokiaľ sa domnievajú, že vo veci, ktorú prejednávajú, vznikli otázky súvisiace s výkladom alebo posúdením platnosti ustanovení práva Únie, o ktorých musia rozhodnúť [rozsudok zo 16. decembra 2021, AB a i. (Zrušenie amnestie), C-203/20, EU:C:2021:1016, bod 49 a citovaná judikatúra].
- 65 V dôsledku toho by bola účinnosť spolupráce medzi Súdny dvorom a vnútroštátnymi súdmi zavedenej mechanizmom návrhu na začatie prejudiciálneho konania, a teda aj účinnosť práva Únie, ohrozená, ak by výsledok rozhodnutia o námietke protiústavnosti na ústavnom súde členského štátu mohol odradiť vnútroštátny súd rozhodujúci v spore, ktorý sa riadi týmto právom, od využitia možnosti, prípadne od splnenia povinnosti vyplývajúcej z článku 267 ZFEÚ, položiť Súdny dvor otázky týkajúce sa výkladu alebo platnosti predpisov tohto práva, aby mohol rozhodnúť, či vnútroštátny predpis je alebo nie je zlučiteľný s právom Únie [pozri v tomto zmysle rozsudky z 22. júna 2010, Melki a Abdeli, C-188/10 a C-189/10, EU:C:2010:363, bod 45; z 5. júla 2016, Ogňanov, C-614/14, EU:C:2016:514, bod 25, a z 23. novembra 2021, IS (Nezákonnosť uznesenia vnútroštátneho súdu), C-564/19, EU:C:2021:949, bod 73].

- 66 No v prípade, že ústavný súd členského štátu rozhodol, že vnútroštátne právne ustanovenia sú v súlade s vnútroštátnym ústavným ustanovením stanovujúcim prednosť práva Únie, vnútroštátny predpis alebo vnútroštátna prax, ako sú opísané v bode 61 vyššie, by mohli znemožniť plnú účinnosť dotknutých noriem práva Únie, keď by všeobecnému súdu, ktorý má zaručiť uplatnenie práva Únie, bránili v samostatnom posúdení súladu týchto právnych ustanovení s týmto právom.
- 67 Uplatnenie takéhoto vnútroštátneho predpisu alebo takejto vnútroštátnej praxe by rovnako ohrozovalo účinnosť spolupráce medzi Súdny dvorom a vnútroštátnymi súdmi zavedenú mechanizmom návrhu na začatie prejudiciálneho konania tým, že by všeobecný súd rozhodujúci vo veci odrádzalo od podania návrhu na začatie prejudiciálneho konania Súdnemu dvoru s cieľom dosiahnuť súlad s rozhodnutiami ústavného súdu dotknutého členského štátu.
- 68 Závery uvedené v predchádzajúcich bodoch platia ešte viac v situácii, ako je situácia uvedená vnútroštátnym súdom, v ktorej nález ústavného súdu dotknutého členského štátu odmieta vyhovieť rozsudku vydanému Súdny dvorom v prejudiciálnom konaní, odvolávajúc sa najmä na ústavnú identitu dotknutého členského štátu a na úvahu, že Súdny dvor prekročil svoju právomoc.
- 69 V tejto súvislosti treba uviesť, že podľa článku 4 ods. 2 ZEÚ sa možno obrátiť na Súdny dvor, aby overil, či povinnosť vyplývajúca z práva Únie neporušuje národnú identitu členského štátu (pozri v tomto zmysle rozsudky zo 17. júla 2014, *Torresi*, C-58/13 a C-59/13, EU:C:2014:2088, bod 58, a z 5. júna 2018, *Coman a i.*, C-673/16, EU:C:2018:385, bod 46).
- 70 Naopak ani predmetom, ani účinkom tohto ustanovenia nie je povoliť ústavnému súdu členského štátu, aby v rozpore s povinnosťami, ktoré mu vyplývajú najmä z článku 4 ods. 2 a 3 a článku 19 ods. 1 druhého pododseku ZEÚ, upustil od uplatnenia normy práva Únie z dôvodu, že táto norma porušuje vnútroštátnym ústavným súdom definovanú národnú identitu dotknutého členského štátu.
- 71 Ak sa teda ústavný súd členského štátu domnieva, že ustanovenie sekundárneho práva, tak ako ho vykladá Súdny dvor, porušuje povinnosť rešpektovať národnú identitu tohto členského štátu, tento ústavný súd musí prerušiť konanie a predložiť Súdnemu dvoru návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, aby Súdny dvor posúdil platnosť tohto ustanovenia z hľadiska článku 4 ods. 2 ZEÚ, pretože len Súdny dvor má právomoc vyhlásiť akt Únie za neplatný (pozri v tomto zmysle rozsudky z 22. októbra 1987, *Foto-Frost*, 314/85, EU:C:1987:452, bod 20, a z 3. októbra 2013, *Inuit Tapiriit Kanatami a i./Parlament a Rada*, C-583/11 P, EU:C:2013:625, bod 96).
- 72 Okrem toho, ako bolo pripomenuté v bode 52 vyššie, keďže Súdny dvor má výlučnú právomoc poskytovať konečný výklad práva Únie, ústavný súd členského štátu nemôže na základe vlastného výkladu ustanovení práva Únie, vrátane článku 267 ZFEÚ, platne rozhodnúť, že Súdny dvor vydal rozsudok nad rámec jemu zverenej právomoci a z tohto dôvodu odmietnuť, aby sa vyhovel rozsudku vydanému Súdnym dvorom v prejudiciálnom konaní.
- 73 V tejto súvislosti treba zdôrazniť, že konanie o návrhu na začatie prejudiciálneho konania upravené v článku 267 ZFEÚ, ktoré predstavuje základ súdneho systému koncipovaného Zmluvami, má nastolením dialógu medzi súdmi, konkrétne medzi Súdnym dvorom a súdmi členských štátov, za cieľ zabezpečiť jednotný výklad práva Únie, čím umožňuje zabezpečiť jeho súdržnosť, plný účinok a autonómiu a nakoniec aj špecifický charakter práva vytvoreného

Zmluvami [pozri v tomto zmysle stanovisko 2/13 (Pristúpenie Európskej únie k EDLP) z 18. decembra 2014, EU:C:2014:2454, bod 176, a rozsudok zo 6. októbra 2021, Consorzio Italian Management a Catania Multiservizi, C-561/19, EU:C:2021:799, bod 27].

- 74 Rozsudok vydaný v rámci tohto konania je, pokiaľ ide o výklad práva Únie, pre vnútroštátny súd na účely vyriešenia sporu, o ktorom rozhoduje, záväzný (pozri v tomto zmysle rozsudky z 3. februára 1977, Benedetti, 52/76, EU:C:1977:16, bod 26, a z 11. decembra 2018, Weiss a i., C-493/17, EU:C:2018:1000, bod 19).
- 75 Vnútroštátny súd, ktorý využil možnosť podľa článku 267 druhého odseku ZFEÚ, musí preto v prípade potreby odmietnuť posúdenie vnútroštátneho súdu vyššieho stupňa, ak sa v súvislosti s výkladom, ktorý podal Súdny dvor, domnieva, že toto posúdenie nie je v súlade s právom Únie, a v prípade potreby neuplatní vnútroštátny predpis, ktorý mu ukladá povinnosť rešpektovať rozhodnutia tohto súdu vyššieho stupňa (pozri v tomto zmysle rozsudok z 5. októbra 2010, Elčinov, C-173/09, EU:C:2010:581, body 30 a 31).
- 76 Z judikatúry Súdneho dvora vyplýva, že toto riešenie sa uplatní aj v prípade, že všeobecný súd je na základe vnútroštátneho procesného predpisu viazaný rozhodnutím vnútroštátneho ústavného súdu, o ktorom sa domnieva, že je v rozpore s právom Únie (pozri v tomto zmysle rozsudok z 15. januára 2013, Križan a i., C-416/10, EU:C:2013:8, bod 71).
- 77 Okrem toho, keďže výklad pravidla práva Únie, ktorý podáva Súdny dvor v rámci výkonu svojej právomoci podľa článku 267 ZFEÚ, objasňuje a v prípade potreby spresňuje význam a dosah tohto pravidla tak, ako sa má alebo by sa malo chápať a uplatňovať od okamihu, keď nadobudlo účinnosť [pozri v tomto zmysle rozsudky z 27. marca 1980, Denkavit italiana, 61/79, EU:C:1980:100, bod 16, a z 18. novembra 2021, État belge (Výcvik pilotov), C-413/20, EU:C:2021:938, bod 53], treba sa domnievať, že všeobecný súd je na účely zabezpečenia plnej účinnosti pravidiel práva Únie povinný odmietnuť v spore, o ktorom rozhoduje, posúdenie vnútroštátneho ústavného súdu, ktorý odmieta vyhovieť rozsudku vydanému Súdnym dvorom v prejudiciálnom konaní, aj vtedy, ak tento rozsudok nevyplýva z návrhu na začatie prejudiciálneho konania, ktorý podal tento všeobecný súd v súvislosti s týmto sporom.
- 78 Vzhľadom na vyššie uvedené treba na prvú otázku odpovedať tak, že článok 19 ods. 1 druhý pododsek ZEÚ v spojení s článkom 2 a článkom 4 ods. 2 a 3 ZEÚ a článkom 267 ZFEÚ, ako aj zásadou prednosti práva Únie, sa má vykladať v tom zmysle, že bráni takej vnútroštátnej právnej úprave alebo praxi, z ktorej vyplýva, že všeobecné súdy členského štátu nie sú oprávnené preskúmať, či je s právom Únie zlučiteľná vnútroštátna právna úprava, o ktorej ústavný súd tohto členského štátu rozhodol, že je v súlade s vnútroštátnym ústavným ustanovením, ktoré ukladá povinnosť rešpektovať zásadu prednosti práva Únie.

O druhej a tretej otázke

- 79 Svojou druhou a treťou otázkou, ktoré treba preskúmať spoločne, sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa má článok 19 ods. 1 druhý pododsek ZEÚ v spojení s článkom 2 ZEÚ a článkom 47 Charty vykladať v tom zmysle, že bráni takej vnútroštátnej právnej úprave alebo praxi, ktorá umožňuje vznik disciplinárnej zodpovednosti vnútroštátneho sudcu z dôvodu, že uplatnil právo Únie, ako ho vykladá Súdny dvor, a pritom sa odchyľil od judikatúry ústavného súdu dotknutého členského štátu, ktorá je nezlučiteľná so zásadou prednosti práva Únie.

- 80 Na úvod treba pripomenúť, že článok 47 Charty sa ako taký na vec samu neuplatní, ako bolo uvedené v bode 36 vyššie.
- 81 Ako bolo pripomenuté v bode 41 vyššie, článok 19 ods. 1 druhý pododsek ZEÚ vyžaduje, aby bola zachovaná nezávislosť a nestrannosť orgánov, ktoré majú rozhodovať o otázkach súvisiacich s uplatnením alebo výkladom práva Únie.
- 82 Tieto záruky nezávislosti a nestrannosti vyžadované podľa práva Únie predpokladajú existenciu pravidiel, ktoré u osôb podliehajúcich súdnej právomoci umožňujú odstrániť akékoľvek oprávnené pochybnosti o neovplyvniteľnosti dotknutého orgánu vonkajšími faktormi a jeho neutralite vo vzťahu k protichodným záujmom (rozsudok z 21. decembra 2021, Euro Box Promotion a i., C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 a C-840/19, EU:C:2021:1034, bod 225 a citovaná judikatúra).
- 83 Pokiaľ ide konkrétne o disciplinárnu zodpovednosť, ktorá môže byť podľa dotknutej vnútroštátnej právnej úpravy vyodená voči sudcom všeobecných súdov v prípade nerešpektovania rozhodnutí vnútroštátneho ústavného súdu, je pravda, že ochrana nezávislosti súdov nemôže mať predovšetkým za následok to, že sa úplne vylúči možnosť založenia disciplinárnej zodpovednosti sudcu v niektorých celkom výnimočných prípadoch z dôvodu súdnych rozhodnutí, ktoré prijal. Takáto požiadavka nezávislosti totiž evidentne nemá za cieľ odobriť prípadné vážne a úplne neospravedliteľné správanie sudcov, ktoré by spočívalo napríklad v porušovaní – úmyselnom, na základe zlého úmyslu či obzvlášť závažnej a hrubej nedbanlivosti – pravidiel vnútroštátneho práva a práva Únie, ktorých dodržiavanie majú zabezpečiť, alebo vo svojvôli či v odopretí spravodlivosti, hoci ako nositelia rozhodovacej funkcie majú úlohu rozhodovať v sporoch, ktoré im predkladajú osoby podliehajúce súdnej právomoci [rozsudky z 15. júla 2021, Komisia/Poľsko (Disciplinárny režim sudcov), C-791/19, EU:C:2021:596, bod 137, a z 21. decembra 2021, Euro Box Promotion a i., C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 a C-840/19, EU:C:2021:1034, bod 238].
- 84 Na účely zachovania nezávislosti súdov, a teda zabránenia situácii, v ktorej by disciplinárny režim mohol byť odklonený od svojich legitímnych cieľov a využívaný na účel politickej kontroly súdnych rozhodnutí alebo nátlaku na sudcov, sa totiž zdá byť zásadné, aby skutočnosť, že súdne rozhodnutie obsahuje prípadné pochybenie vo výklade a uplatňovaní pravidiel vnútroštátneho práva a práva Únie alebo v posúdení skutkových okolností a hodnotení dôkazov, nemohla sama osebe viesť ku vzniku disciplinárnej zodpovednosti dotknutého sudcu [rozsudky z 15. júla 2021, Komisia/Poľsko (Disciplinárny režim sudcov), C-791/19, EU:C:2021:596, bod 138, a z 21. decembra 2021, Euro Box Promotion a i., C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 a C-840/19, EU:C:2021:1034, bod 239].
- 85 Záruku, ktorá je základnou súčasťou nezávislosti vnútroštátnych sudcov, navyše predstavuje skutočnosť, že títo sudcovia neboli vystavení disciplinárnym konaniam alebo sankciám za využitie možnosti obrátiť sa na Súdny dvor podľa článku 267 ZFEÚ, ktorá patrí do ich výlučnej právomoci (rozsudok z 21. decembra 2021, Euro Box Promotion a i., C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 a C-840/19, EU:C:2021:1034, bod 227 a citovaná judikatúra).
- 86 V dôsledku toho je potrebné, aby bol vznik disciplinárnej zodpovednosti sudcu z dôvodu súdneho rozhodnutia obmedzený na celkom výnimočné prípady, akými sú prípady uvedené v bode 83 vyššie, a v tejto súvislosti podliehal objektívnym a overiteľným kritériám, ktoré súvisia s požiadavkami na riadny výkon spravodlivosti, ako aj zárukám, ktoré majú zabrániť riziku vyvíjania vonkajšieho tlaku na obsah súdnych rozhodnutí, čím sa v myšliach osôb podliehajúcich

súdnej právomoci rozptýlia akékoľvek oprávnené pochybnosti, pokiaľ ide o neovplyvniteľnosť dotknutých sudcov a ich neutralitu vo vzťahu k jednotlivým záujmom v konaní [rozsudky z 15. júla 2021, Komisia/Poľsko (Disciplinárny režim sudcov), C-791/19, EU:C:2021:596, bod 139, a z 21. decembra 2021, Euro Box Promotion a i., C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 a C-840/19, EU:C:2021:1034, bod 240].

- 87 Z toho vyplýva, že článok 2 a článok 19 ods. 1 druhý pododsek ZEÚ sa majú vykladať v tom zmysle, že bránia takej vnútroštátnej právnej úprave alebo praxi, ktoré umožňujú vznik disciplinárnej zodpovednosti vnútroštátneho sudcu z dôvodu akéhokoľvek nerešpektovania rozhodnutí vnútroštátneho ústavného súdu (pozri v tomto zmysle rozsudok z 21. decembra 2021, Euro Box Promotion a i., C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 a C-840/19, EU:C:2021:1034, bod 242).
- 88 Vzhľadom na odpoveď na prvú otázku by bol zásah do nezávislosti vnútroštátnych sudcov vyplývajúci z takejto vnútroštátnej právnej úpravy alebo praxe rovnako nezlučiteľný so zásadou rovnosti medzi členskými štátmi a zásadou lojálnej spolupráce medzi Úniou a členskými štátmi, uznanými článkom 4 ods. 2 a 3 ZEÚ, článkom 267 ZFEÚ, ako i so zásadou prednosti práva Únie, ak je vznik disciplinárnej zodpovednosti vnútroštátneho sudcu odôvodnený okolnosťou, že tento sudca neuplatnil rozhodnutie ústavného súdu dotknutého členského štátu, ktorým tento súd odmietol vyhovieť rozsudku vydanému Súdny dvorom v prejudiciálnom konaní.
- 89 Tento výklad platí o to viac, že takýto vznik disciplinárnej zodpovednosti vnútroštátneho sudcu môže mať za následok ešte väčšie porušenie požiadaviek práva Únie zo strany vnútroštátnej právnej úpravy, z ktorej vyplýva, že všeobecné sudy členského štátu nie sú oprávnené preskúmať, či je s právom Únie zlučiteľná vnútroštátna právna úprava, o ktorej ústavný súd tohto členského štátu, ktorý odmietol vyhovieť rozsudku vydanému Súdny dvorom v prejudiciálnom konaní, rozhodol, že je v súlade s vnútroštátnym ústavným ustanovením, ktoré stanovuje prednosť práva Únie (pozri analogicky rozsudok z 21. decembra 2021, Euro Box Promotion a i., C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 a C-840/19, EU:C:2021:1034, bod 259).
- 90 Okrem toho, hoci rumunská vláda na pojednávaní uviedla, že na základe vnútroštátneho právneho ustanovenia, ktorého sa týka druhá a tretia otázka, nebola uložená žiadna sankcia, treba pripomenúť, že perspektíva začatia disciplinárneho vyšetrovania je sama osebe spôsobilá vyvíjať tlak na tých, ktorých úlohou je vydávať rozsudky (pozri v tomto zmysle rozsudok z 18. mája 2021, Asociația „Forumul Judecătorilor din România“ a i., C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 a C-397/19, EU:C:2021:393, bod 199).
- 91 Z údajov uvedených v návrhu na začatie prejudiciálneho konania však zrejme nevyplýva, že by zodpovednosť sudcov vnútroštátnych všeobecných súdov za nerešpektovanie nálezov Curtea Constituțională (Ústavný súd) stanovená v článku 99 písm. ș) zákona č. 303/2004 podliehala podmienkam, ktoré umožňujú zaručiť, že bude obmedzená na celkom výnimočné prípady uvedené v bode 83 vyššie, ako to vyžaduje článok 19 ods. 1 druhý pododsek ZEÚ, ako bolo pripomenuté v bodoch 84 a 86 vyššie.
- 92 Treba navyše uviesť, že Súdny dvor v bode 241 rozsudku z 21. decembra 2021, Euro Box Promotion a i. (C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 a C-840/19, EU:C:2021:1034), už rozhodol, že z návrhov na začatie prejudiciálneho konania vo veciach, v ktorých bol vydaný tento rozsudok, nevyplýva, že by sa uvedená zodpovednosť obmedzovala na takéto prípady.

- 93 S prihliadnutím na všetky predchádzajúce úvahy treba na druhú a tretiu otázku odpovedať tak, že článok 19 ods. 1 druhý pododsek ZEÚ v spojení s článkom 2 a článkom 4 ods. 2 a 3 ZEÚ, článkom 267 ZFEÚ, ako aj zásadou prednosti práva Únie sa má vykladať v tom zmysle, že bráni takej vnútroštátnej právnej úprave alebo praxi, ktorá umožňuje vznik disciplinárnej zodpovednosti vnútroštátneho sudcu z dôvodu, že uplatnil právo Únie, ako ho vykladá Súdny dvor, a pritom sa odchýlil od judikatúry ústavného súdu dotknutého členského štátu, ktorá je nezlučiteľná so zásadou prednosti práva Únie.

O trovách

- 94 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdnym dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (veľká komora) rozhodol takto:

- 1. Článok 19 ods. 1 druhý pododsek ZEÚ v spojení s článkom 2 a článkom 4 ods. 2 a 3 ZEÚ, článkom 267 ZFEÚ, ako aj zásadou prednosti práva Únie sa má vykladať v tom zmysle, že bráni takej vnútroštátnej právnej úprave alebo praxi, z ktorej vyplýva, že všeobecné sudy členského štátu nie sú oprávnené preskúmať, či je s právom Únie zlučiteľná vnútroštátna právna úprava, o ktorej ústavný súd tohto členského štátu rozhodol, že je v súlade s vnútroštátnym ústavným ustanovením, ktoré ukladá povinnosť rešpektovať zásadu prednosti práva Únie.**
- 2. Článok 19 ods. 1 druhý pododsek ZEÚ v spojení s článkom 2 a článkom 4 ods. 2 a 3 ZEÚ, článkom 267 ZFEÚ, ako aj zásadou prednosti práva Únie sa má vykladať v tom zmysle, že bráni takej vnútroštátnej právnej úprave alebo praxi, ktorá umožňuje vznik disciplinárnej zodpovednosti vnútroštátneho sudcu z dôvodu, že uplatnil právo Únie, ako ho vykladá Súdny dvor, a pritom sa odchýlil od judikatúry ústavného súdu dotknutého členského štátu, ktorá je nezlučiteľná so zásadou prednosti práva Únie.**

Podpisy